

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 21ης Απριλίου 2016*

«Προδικαστική παραπομπή — Κανονισμός (ΕΚ) 44/2001 — Διεθνής δικαιοδοσία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις — Άρθρο 5, σημείο 3 — Έννοια των “ενοχών εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας” — Οδηγία 2001/29/ΕΚ — Εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας — Άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', — Δικαίωμα αναπαραγωγής — Εξαιρέσεις και περιορισμοί — Αναπαραγωγή για ιδιωτική χρήση — Δίκαιη αποζημίωση — Μη καταβολή — Ενδεχόμενη υπαγωγή στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001»

Στην υπόθεση C-572/14,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής απόφασεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Oberster Gerichtshof (Αυστρία) με απόφαση της 18ης Νοεμβρίου 2014, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 11 Δεκεμβρίου 2014, στο πλαίσιο της δίκης

Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte GmbH

κατά

Amazon EU Sàrl,

Amazon Services Europe Sàrl,

Amazon.de GmbH,

Amazon Logistik GmbH,

Amazon Media Sàrl,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. Silva de Lapuerta (εισηγήτρια), πρόεδρο τμήματος, A. Arabadjiev, C. G. Fernlund, S. Rodin και E. Regan, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: H. Saugmandsgaard Øe

γραμματέας: K. Malacek, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 26 Νοεμβρίου 2015,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte GmbH, εκπροσωπούμενη από τους A. Feitsch και M. Walter, Rechtsanwälte,
- οι Amazon EU Sàrl, Amazon Services Europe Sàrl, Amazon.de GmbH, Amazon Logistik GmbH και Amazon Media Sàrl, εκπροσωπούμενες από τους U. Börger και M. Kianfar, Rechtsanwälte,
- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την C. Pesendorfer,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους D. Segoin και D. Colas,
- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον P. Gentili, avvocato dello Stato,
- η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την H. Leppo,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους T. Scharf και M. Wilderspin,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 17ης Φεβρουαρίου 2016,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 12, σ. 1), και του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ 2001, L 167, σ. 10).
- 2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Austro Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH (στο εξής: Austro Mechana) και της Amazon EU Sàrl, της Amazon Services Europe Sàrl, της Amazon.de GmbH, της Amazon Logistik GmbH και της Amazon Media Sàrl (στο εξής, από κοινού: Amazon) ως προς το ζήτημα της διεθνούς δικαιοδοσίας των αυστριακών δικαστηρίων για την εκδίκαση αγωγής που αφορά την καταβολή της αμοιβής που οφείλεται, βάσει της αυστριακής νομοθεσίας, για τη θέση σε κυκλοφορία υποθεμάτων εγγραφής.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο κανονισμός 44/2001

- 3 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001, το οποίο περιλαμβάνεται στο τμήμα 1, με τίτλο «Γενικές διατάξεις», του κεφαλαίου II αυτού, ορίζει:

«Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κανονισμού, τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος κράτους μέλους ενάγονται ενώπιον των δικαστηρίων αυτού του κράτους μέλους, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους.»

- 4 Το άρθρο 5, σημεία 1 και 3, του εν λόγω κανονισμού, το οποίο περιλαμβάνεται στο τμήμα 2, με τίτλο «Ειδικές δικαιοδοσίες», του κεφαλαίου II αυτού, ορίζει:

«Πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους μπορεί να εναχθεί σε άλλο κράτος μέλος:

- 1) α) ως προς διαφορές εκ συμβάσεως, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η παροχή·

[...]

[...]

- 3) ως προς ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός.»

Η οδηγία 2001/29

- 5 Το άρθρο 2 της οδηγίας 2001/29, με τίτλο «Δικαίωμα αναπαραγωγής», ορίζει:

«Τα κράτη μέλη παρέχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν, την άμεση ή έμμεση, προσωρινή ή μόνιμη αναπαραγωγή με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει:

- α) στους δημιουργούς, όσον αφορά τα έργα τους,
- β) στους καλλιτέχνες ερμηνευτές ή εκτελεστές, όσον αφορά την εγγραφή σε υλικό φορέα των ερμηνειών ή εκτελέσεών τους,
- γ) στους παραγωγούς φωνογραφημάτων, όσον αφορά τα φωνογραφήματά τους,
- δ) στους παραγωγούς της πρώτης υλικής ενσωμάτωσης ταινιών, όσον αφορά το πρωτότυπο και τα αντίγραφα των ταινιών τους,
- ε) στους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς, όσον αφορά την υλική ενσωμάτωση των εκπομπών τους, που μεταδίδονται ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, συμπεριλαμβανομένης της καλωδιακής ή δορυφορικής μετάδοσης.»

- 6 Η παράγραφος 2 του άρθρου 5 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Εξαιρέσεις και περιορισμοί», ορίζει:

«Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν εξαιρέσεις ή περιορισμούς από το δικαίωμα αναπαραγωγής που προβλέπεται στο άρθρο 2 στις ακόλουθες περιπτώσεις:

[...]

- β) αναπαραγωγές σε οποιοδήποτε μέσο που πραγματοποιούνται από φυσικό πρόσωπο για ιδιωτική χρήση και για μη άμεσους ή έμμεσους εμπορικούς σκοπούς, υπό τον όρο ότι οι δικαιούχοι λαμβάνουν δίκαιη αποζημίωση που συνεκτιμά την εφαρμογή ή όχι των τεχνολογικών μέτρων του άρθρου 6 στο συγκεκριμένο έργο ή άλλο υλικό,

[...]».

Το αυστριακό δίκαιο

- 7 Το άρθρο 42 του Urheberrechtsgesetz (νόμος περί του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας), της 9ης Απριλίου 1936 (*BGBI.* 111/1936), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο της διαφοράς της κύριας δίκης (στο εξής: *UrhG*), ορίζει:

«1. Επιτρέπεται η παραγωγή μεμονωμένων αντιγράφων έργου επί χάρτου ή παρόμοιου υλικού φορέα, εφόσον γίνεται για ιδιωτική χρήση.

2. Επιτρέπεται η παραγωγή μεμονωμένων αντιγράφων έργου επί υλικών φορέων διαφορετικών των μνημονευόμενων στην παράγραφο 1, για ιδιωτική χρήση και για σκοπούς έρευνας, στον βαθμό κατά τον οποίο τούτο δικαιολογείται από τον επιδιωκόμενο μη εμπορικό σκοπό. [...]

[...]»

- 8 Το άρθρο 42b του *UrhG* ορίζει:

«1. Ο δημιουργός έργου που έχει μεταδοθεί ραδιοτηλεοπτικώς ή έχει διατεθεί στο κοινό ή έχει εγγραφεί σε υλικό φορέα εικόνας ή ήχου για εμπορικούς σκοπούς και το οποίο, εκ της φύσεώς του, αναμένεται να αναπαραχθεί, κατά την έννοια του άρθρου 42, παράγραφοι 2 έως 7, δια της ενσωματώσεώς του σε υλικό φορέα εικόνας ή ήχου, για προσωπική ή ιδιωτική χρήση, δικαιούται εύλογης αμοιβής (της αποκαλούμενης αμοιβής για αναπαραγωγή επί υλικού φορέα εγγραφής), οσάκις υλικοί φορείς εγγραφής τίθενται σε κυκλοφορία στην εγχώρια αγορά για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αντιτίμου· θεωρούνται υλικοί φορείς εγγραφής οι άγραφοι υλικοί φορείς εγγραφής εικόνας ή ήχου που είναι πρόσφοροι για τέτοιου είδους αναπαραγωγές ή άλλοι υλικοί φορείς εγγραφής εικόνας ή ήχου που προορίζονται για τέτοια χρήση.

[...]

3. Τα ακόλουθα πρόσωπα υποχρεούνται στην καταβολή της εύλογης αμοιβής:

- 1) ως προς την αμοιβή για αναπαραγωγή επί υλικού φορέα εγγραφής και την αμοιβή για συσκευές, το πρόσωπο το οποίο, από σημείο εντός της ημεδαπής ή από την αλλοδαπή, έθεσε το πρώτον σε κυκλοφορία στην αγορά, για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αντιτίμου, τον υλικό φορέα ή τις συσκευές· [...]

[...]

5. Η αξίωση για την καταβολή της μνημονευόμενης στις παραγράφους 1 και 2 αμοιβής δύναται να προβληθεί μόνον από τις εταιρίες συλλογικής διαχείρισεως των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας [...].».

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 9 Η Austro-Mechana είναι εταιρία συλλογικής διαχείρισεως δικαιωμάτων του δημιουργού και αποστολή της είναι, μεταξύ άλλων, η είσπραξη της «εύλογης αμοιβής» που προβλέπεται στο άρθρο 42b, παράγραφος 1, του UrhG.
- 10 Η Amazon, με έδρα στο Λουξεμβούργο και στη Γερμανία, ανήκει σε διεθνή όμιλο ο οποίος πωλεί προϊόντα μέσω του διαδικτύου, μεταξύ των οποίων και τα υποθέματα εγγραφής που αναφέρονται στην ως άνω διάταξη. Κατά την Austro-Mechana, η Amazon θέτει το πρώτον σε κυκλοφορία στην Αυστρία τα εν λόγω υποθέματα εγγραφής, οπότε υποχρεούται να καταβάλει την αμοιβή αυτή.
- 11 Η διαφορά μεταξύ των διαδίκων αφορά το ζήτημα αν τα αυστριακά δικαστήρια έχουν, δυνάμει του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001, διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση της αγωγής που άσκησε η Austro Mechana κατά της Amazon αξιώνοντας την καταβολή της εν λόγω αμοιβής.
- 12 Η προσφυγή της Austro-Mechana απορρίφθηκε πρωτοδίκως λόγω ελλείψεως διεθνούς δικαιοδοσίας.
- 13 Η απόρριψη της προσφυγής της Austro-Mechana επικυρώθηκε σε δεύτερο βαθμό με το αιτιολογικό ότι η διαφορά μεταξύ αυτής και της Amazon δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001.
- 14 Η Austro-Mechana άσκησε αναίρεση ενώπιον του Oberster Gerichtshof (Ανώτατο Δικαστήριο, Αυστρία), με την οποία ζητεί την εφαρμογή της διατάξεως αυτής.
- 15 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Oberster Gerichtshof αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Καταλέγεται η αξίωση καταβολής “δίκαιης αποζημιώσεως” κατ’ άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β’, της οδηγίας [2001/29], η οποία εγείρεται σύμφωνα με το αυστριακό δίκαιο κατά επιχειρήσεως που θέτει το πρώτον σε κυκλοφορία στην εγχώρια αγορά υπόθεμα εγγραφής, για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αντιτίμου, μεταξύ των αξιώσεων από “ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας” κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού [44/2001];»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 16 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ’ ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 έχει την έννοια ότι αγωγή με την οποία ζητείται η καταβολή αμοιβής, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία οφείλεται δυνάμει εθνικής ρυθμίσεως η οποία θέτει σε εφαρμογή το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β’, της οδηγίας 2001/29, καταλέγεται στις αξιώσεις από «ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας», κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού αυτού.
- 17 Εισαγωγικά, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, όταν τα κράτη μέλη αποφασίζουν να εισαγάγουν στο εσωτερικό τους δίκαιο την εξαίρεση από το δικαίωμα αναπαραγωγής για ιδιωτική χρήση (καλούμενη «εξαίρεση για ιδιωτική αντιγραφή»), που προβλέπεται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β’, της οδηγίας 2001/29, οφείλουν ειδικότερα να προβλέψουν, κατ’

εφαρμογήν της διατάξεως αυτής, την καταβολή δίκαιης αποζημίωσης υπέρ των δικαιούχων του αποκλειστικού δικαιώματος αναπαραγωγής (βλ. απόφαση της 5ης Μαρτίου 2015, *Corydan Båndkopi*, C-463/12, EU:C:2015:144, σκέψη 19 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 18 Στο μέτρο που οι διατάξεις της ίδιας οδηγίας δεν προσδιορίζουν συγκεκριμένα τα διάφορα στοιχεία του συστήματος της δίκαιης αποζημίωσης, τα κράτη μέλη έχουν ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως κατά την οριοθέτηση των στοιχείων αυτών. Ειδικότερα, στα κράτη μέλη εναπόκειται να καθορίζουν ποιος είναι υπόχρεος να καταβάλει τη δίκαιη αποζημίωση, καθώς και τη μορφή, τη διαδικασία καταβολής και το ενδεχόμενο ύψος της εν λόγω αποζημίωσης (βλ. απόφαση της 5ης Μαρτίου 2015, *Corydan Båndkopi*, C-463/12, EU:C:2015:144, σκέψη 20 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 19 Το σύστημα στο οποίο βασίζεται η δίκαιη αποζημίωση, η πρόβλεψη και το ύψος της συναρτώνται με τη ζημία που προκαλείται στους δικαιούχους αποκλειστικού δικαιώματος αναπαραγωγής από την πραγματοποίηση, χωρίς την άδειά τους, ιδιωτικών αντιγράφων των προστατευόμενων έργων τους. Στο πλαίσιο αυτό, σκοπός της εν λόγω αποζημίωσης είναι να παράσχει επανόρθωση στους δημιουργούς, οπότε η δίκαιη αποζημίωση πρέπει να θεωρείται ως το αντιστάθμισμα της ζημίας που υπέστησαν αυτοί (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 21ης Οκτωβρίου 2010, *Padawan*, C-467/08, EU:C:2010:620, σκέψη 40· της 16ης Ιουνίου 2011, *Stichting de ThuisKopie*, C-462/09, EU:C:2011:397, σκέψη 24· της 11ης Ιουλίου 2013, *Amazon.com International Sales* κ.λπ., C-521/11, EU:C:2013:515, σκέψη 47· της 10ης Απριλίου 2014, *ACI Adam* κ.λπ., C-435/12, EU:C:2014:254, σκέψη 50, καθώς και της 5ης Μαρτίου 2015, *Corydan Båndkopi*, C-463/12, EU:C:2015:144, σκέψη 21).
- 20 Το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 επιβάλλει στο κράτος μέλος που εισήγαγε στο εσωτερικό του δικαίωμα την εξαίρεση της ιδιωτικής αντιγραφής την υποχρέωση επιτεύξεως συγκεκριμένου αποτελέσματος, υπό την έννοια ότι το κράτος μέλος αυτό υποχρεούται να διασφαλίσει, σύμφωνα με την εδαφική του αρμοδιότητα, την πραγματική είσπραξη της δίκαιης αποζημίωσης για την αποκατάσταση της ζημίας των δικαιούχων του αποκλειστικού δικαιώματος αναπαραγωγής την οποία υπέστησαν λόγω της αναπαραγωγής των προστατευόμενων έργων στην οποία προβαίνουν οι τελικοί χρήστες που κατοικούν στο κράτος αυτό (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 16ης Ιουνίου 2011, *Stichting de ThuisKopie*, C-462/09, EU:C:2011:397, σκέψεις 34 έως 36, 39 και 41, καθώς και της 11ης Ιουλίου 2013, *Amazon.com International Sales* κ.λπ., C-521/11, EU:C:2013:515, σκέψεις 32 και 57 έως 59).
- 21 Μολονότι το Δικαστήριο έχει ερμηνεύσει τη διάταξη αυτή υπό την έννοια ότι την ευθύνη για την αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε στον δικαιούχο αποκλειστικού δικαιώματος αναπαραγωγής φέρει, κατ' αρχήν, αυτός που προέβη, για ιδιωτική του χρήση, στην αναπαραγωγή προστατευόμενου έργου χωρίς την άδεια του δικαιούχου, χρηματοδοτώντας την αποζημίωση που θα καταβληθεί στον εν λόγω δικαιούχο (βλ. αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 2013, *Amazon.com International Sales* κ.λπ., C-521/11, EU:C:2013:515, σκέψη 23, καθώς και της 10ης Απριλίου 2014, *ACI Adam* κ.λπ., C-435/12, EU:C:2014:254, σκέψη 51), εντούτοις, το Δικαστήριο έχει επίσης αποφανθεί ότι, λαμβανομένων υπόψη των πρακτικών δυσχερειών που παρουσιάζουν ο προσδιορισμός των ιδιωτών χρηστών καθώς και ο εξαναγκασμός τους σε αποκατάσταση της ζημίας που προκαλούν στους δικαιούχους του αποκλειστικού δικαιώματος αναπαραγωγής, παρέχεται στα κράτη μέλη η ευχέρεια να καθιερώνουν, για τη χρηματοδότηση της δίκαιης αποζημίωσης, «τέλος ιδιωτικής αντιγραφής» το οποίο δεν βαρύνει τους εν λόγω ιδιώτες, αλλά εκείνους οι οποίοι θέτουν σε διάθεση τρίτων εξοπλισμό, συσκευές και υλικούς φορείς ψηφιακής αναπαραγωγής και οι οποίοι κατά συνέπεια διαθέτουν από νομικής ή πραγματικής απόψεως τον ως άνω εξοπλισμό σε ιδιώτες ή παρέχουν σε αυτούς υπηρεσία αναπαραγωγής. Στο πλαίσιο του ως άνω συστήματος, η υποχρέωση καταβολής του τέλους ιδιωτικής αντιγραφής βαρύνει τα πρόσωπα που προβαίνουν στη διάθεση του εξοπλισμού αυτού (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 2013, *Amazon.com International Sales* κ.λπ., C-521/11, EU:C:2013:515, σκέψη 24, καθώς και της 5ης Μαρτίου 2015, *Corydan Båndkopi*, C-463/12, EU:C:2015:144, σκέψη 23).

- 22 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι, εφόσον το εν λόγω σύστημα παρέχει στους οφειλέτες τη δυνατότητα να μετακυλίσουν το ποσό του τέλους ιδιωτικής αντιγραφής στην τιμή διαθέσεως του εν λόγω εξοπλισμού, των συσκευών και υποθεμάτων αναπαραγωγής στους ιδιώτες ή στην τιμή της υπηρεσίας αναπαραγωγής, το τέλος αυτό τελικά επιβαρύνει τον ιδιώτη χρήστη ο οποίος καταβάλλει την τιμή αυτή, και τούτο σύμφωνα με την επιδιωκόμενη «δέουσα ισορροπία» μεταξύ των συμφερόντων των φορέων του αποκλειστικού δικαιώματος αναπαραγωγής και των συμφερόντων των χρηστών των προστατευόμενων αντικειμένων (βλ. αποφάσεις της 16ης Ιουνίου 2011, *Stichting de Thuiskopie*, C-462/09, EU:C:2011:397, σκέψη 28, καθώς και της 11ης Ιουλίου 2013, *Amazon.com International Sales κ.λπ.*, C-521/11, EU:C:2013:515, σκέψη 25).
- 23 Τούτο ισχύει για το σύστημα που έθεσε σε εφαρμογή η Δημοκρατία της Αυστρίας, η οποία επέλεξε να εφαρμόσει την εξαίρεση της ιδιωτικής αντιγραφής, που προβλέπεται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29, και το οποίο το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να εκτιμήσει στην απόφαση της 11ης Ιουλίου 2013, *Amazon.com International Sales κ.λπ.* (C-521/11, EU:C:2013:515).
- 24 Στο πλαίσιο του συστήματος που θεσπίζει το άρθρο 42b του *UrhG* για τη χρηματοδότηση της δίκαιης αποζημιώσεως του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29, το τέλος ιδιωτικής αντιγραφής επιβαρύνει τα πρόσωπα τα οποία, από σημείο εντός της εθνικής επικράτειας ή από την αλλοδαπή, θέτουν σε κυκλοφορία, για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αντιτίμου, υποθέματα εγγραφής τα οποία ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν για αναπαραγωγή (βλ. απόφαση της 11ης Ιουλίου 2013, *Amazon.com International Sales κ.λπ.*, C-521/11, EU:C:2013:515, σκέψη 26).
- 25 Κατ' αρχήν, ένα τέτοιο σύστημα, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 22 της παρούσας αποφάσεως, παρέχει στους υπόχρεους τη δυνατότητα να μετακυλίσουν το κόστος του εν λόγω τέλους στην τιμή πωλήσεως των υποθεμάτων αυτών, οπότε το τέλος αυτό, σύμφωνα με την επιταγή της «δέουσας ισορροπίας», βαρύνει εν τέλει τον ιδιώτη χρήστη ο οποίος καταβάλλει το σχετικό αντίτιμο, εάν υποτεθεί ότι ο χρήστης αυτός είναι ο τελικός αποδέκτης (βλ. απόφαση της 11ης Ιουλίου 2013, *Amazon.com International Sales κ.λπ.*, C-521/11, EU:C:2013:515, σκέψη 27).
- 26 Εξάλλου, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 42b, παράγραφος 5, του *UrhG*, ο δικαιούχος του εν λόγω τέλους δεν είναι ο φορέας του αποκλειστικού δικαιώματος αναπαραγωγής, αλλά μία εταιρία συλλογικής διαχειρίσεως δικαιωμάτων του δημιουργού, εν προκειμένω η *Austro-Mechana*.
- 27 Όσον αφορά το ζήτημα αν τα αυστριακά δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση της αγωγής της *Austro-Mechana* με την οποία ζητείται η καταβολή της προβλεπόμενης στο άρθρο 42b του *UrhG* αμοιβής, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά παρέκκλιση από τον θεμελιώδη κανόνα του άρθρου 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001, κατά τον οποίο η διεθνής δικαιοδοσία απονέμεται στα δικαστήρια του κράτους μέλους της κατοικίας του εναγομένου, το κεφάλαιο II, τμήμα 2, του κανονισμού αυτού προβλέπει σειρά ειδικών δωσιδικιών, στις οποίες περιλαμβάνεται και εκείνη του άρθρου 5, σημείο 3, του εν λόγω κανονισμού (βλ. αποφάσεις της 16ης Μαΐου 2013, *Melzer*, C-228/11, EU:C:2013:305, σκέψη 23· της 3ης Οκτωβρίου 2013, *Pinckney*, C-170/12, EU:C:2013:635, σκέψη 24· της 5ης Ιουνίου 2014, *Coty Germany*, C-360/12, EU:C:2014:1318, σκέψη 44, και της 22ας Ιανουαρίου 2015, *Hejduk*, C-441/13, EU:C:2015:28, σκέψη 17).
- 28 Ειδικότερα, το άρθρο 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 προβλέπει ότι, για ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας, το πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους μπορεί να εναχθεί ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιόγONO γεγονός.
- 29 Ο ειδικός κανόνας διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπεται στη διάταξη αυτή πρέπει να ερμηνευθεί αυτοτελώς και περιοριστικώς (βλ. αποφάσεις της 28ης Ιανουαρίου 2015, *Kolassa*, C-375/13, EU:C:2015:37, σκέψη 43, και της 21ης Μαΐου 2015, *CDC Hydrogen Peroxide*, C-352/13, EU:C:2015:335, σκέψη 37).

- 30 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, ο κανόνας διεθνούς δικαιοδοσίας του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 στηρίζεται στην ύπαρξη ιδιαίτερος στενού συνδέσμου μεταξύ της διαφοράς και των δικαστηρίων του τόπου στον οποίο συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός, βάσει του οποίου δικαιολογείται η διεθνής δικαιοδοσία των δικαστηρίων αυτών για λόγους εύρυθμης λειτουργίας της δικαιοσύνης και αποτελεσματικής οργανώσεως της δίκης (βλ. αποφάσεις της 16ης Μαΐου 2013, *Melzer*, C-228/11, EU:C:2013:305, σκέψη 26· της 3ης Οκτωβρίου 2013, *Pinckney*, C-170/12, EU:C:2013:635, σκέψη 27· της 5ης Ιουνίου 2014, *Coty Germany*, C-360/12, EU:C:2014:1318, σκέψη 47· της 22ας Ιανουαρίου 2015, *Hejduk*, C-441/13, EU:C:2015:28, σκέψη 19, και της 28ης Ιανουαρίου 2015, *Kolassa*, C-375/13, EU:C:2015:37, σκέψη 46).
- 31 Συγκεκριμένα, ως προς τις ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας, το δικαστήριο του τόπου όπου επήλθε το ζημιογόνο γεγονός είναι συνήθως το πλέον κατάλληλο να αποφανθεί, ιδίως για λόγους εγγύτητας προς τους παράγοντες της διαφοράς καθώς και ευχέρειας συλλογής των αποδείξεων (βλ. αποφάσεις της 25ης Οκτωβρίου 2012, *Folien Fischer και Fofitec*, C-133/11, EU:C:2012:664, σκέψη 38· της 16ης Μαΐου 2013, *Melzer*, C-228/11, EU:C:2013:305, σκέψη 27· της 18ης Ιουλίου 2013, *ÖFAB*, C-147/12, EU:C:2013:490, σκέψη 50, και της 21ης Μαΐου 2015, *CDC Hydrogen Peroxide*, C-352/13, EU:C:2015:335, σκέψη 40).
- 32 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η έννοια «ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας», κατά το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 44/2001, καλύπτει οποιαδήποτε αξίωση θέτει ζήτημα ευθύνης του εναγομένου και δεν αφορά «διαφορές εκ συμβάσεως» (βλ. αποφάσεις της 27ης Σεπτεμβρίου 1988, *Καλφέλης*, 189/87, EU:C:1988:459, σκέψεις 17 και 18· της 13ης Μαρτίου 2014, *Brogssitter*, C-548/12, EU:C:2014:148, σκέψη 20, και της 28ης Ιανουαρίου 2015, *Kolassa*, C-375/13, EU:C:2015:37, σκέψη 44).
- 33 Πρέπει επομένως να εξεταστεί, πρώτον, εάν η αγωγή της *Austro-Mechana*, με την οποία ζητείται η καταβολή της προβλεπόμενης στο άρθρο 42b του *UrhG* αμοιβής, αφορά «διαφορά εκ συμβάσεως», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.
- 34 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η σύναψη συμβάσεως δεν αποτελεί προϋπόθεση εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001 (βλ. απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2015, *Kolassa*, C-375/13, EU:C:2015:37, σκέψη 38).
- 35 Μολονότι το άρθρο 5, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001 δεν απαιτεί τη σύναψη συμβάσεως, παρά ταύτα για την εφαρμογή της διατάξεως αυτής είναι απαραίτητος ο προσδιορισμός μιας υποχρέωσης, δεδομένου ότι βάσει της εν λόγω διατάξεως η διεθνής δικαιοδοσία καθορίζεται με γνώμονα τον τόπο όπου εκπληρώθηκε ή πρέπει να εκπληρωθεί η υποχρέωση. Έτσι, η έννοια των «διαφορών εκ συμβάσεως» κατά την εν λόγω διάταξη δεν δύναται να νοηθεί ως αναφερόμενη σε μια κατάσταση όπου δεν υφίσταται δέσμευση την οποία ανέλαβε ελεύθερα ο συμβαλλόμενος έναντι του αντισυμβαλλομένου του (βλ. απόφαση της 14ης Μαρτίου 2013, *Česká spořitelna*, C-419/11, EU:C:2013:165, σκέψη 46).
- 36 Κατά συνέπεια, η εφαρμογή του προβλεπόμενου στο εν λόγω άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο α', κανόνα ειδικής δωσιδικίας για τις διαφορές εκ συμβάσεως προϋποθέτει τον προσδιορισμό νομικής υποχρέωσης ελευθέρως αναληφθείσας έναντι άλλου και στην οποία στηρίζεται η αγωγή (βλ. αποφάσεις της 14 Μαρτίου 2013, *Česká spořitelna*, C-19/11, EU:C:2013:165, σκέψη 47, και της 28ης Ιανουαρίου 2015, *Kolassa*, C-375/13, EU:C:2015:37, σκέψη 39).
- 37 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, η υποχρέωση καταβολής στην *Austro-Mechana* της αμοιβής που προβλέπεται στο άρθρο 42b του *UrhG*, η οποία αποσκοπεί στην εφαρμογή του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29, δεν ανελήφθη ελευθέρως από την *Amazon*. Η εν λόγω υποχρέωση της επιβλήθηκε από την αυστριακή νομοθεσία, λόγω της θέσεως σε κυκλοφορία, για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αντιτίμου, των υποθεμάτων εγγραφής τα οποία ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν για αναπαραγωγή προστατευόμενων έργων ή αντικειμένων.

- 38 Επομένως, η αγωγή της Austro-Mechana, με την οποία ζητείται η καταβολή της εν λόγω αμοιβής, δεν συνδέεται με «διαφορά εκ συμβάσεως» κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 44/2001.
- 39 Δεύτερον, πρέπει να εξακριβωθεί εάν αγωγή όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εγείρει ζήτημα ευθύνης του εναγομένου, κατά την έννοια της παρατιθέμενης στη σκέψη 32 της παρούσας αποφάσεως νομολογίας.
- 40 Τούτο ισχύει όταν το «ζημιογόνο γεγονός», κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001, μπορεί να καταλογιστεί στον εναγόμενο.
- 41 Συγκεκριμένα, ευθύνη εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας δύναται να ληφθεί υπόψη μόνον εφόσον είναι δυνατή η θεμελίωση αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της ζημίας και του γενεσιουργού αυτής γεγονότος (βλ. αποφάσεις της 30ής Νοεμβρίου 1976, Bier, 21/76, EU:C:1976:166, σκέψη 16, και της 5ης Φεβρουαρίου 2004, DFDS Torline, C-18/02, EU:C:2004:74, σκέψη 32).
- 42 Εν προκειμένω, η Austro-Mechana ζητεί με την αγωγή της την αποκατάσταση της ζημίας που ισχυρίζεται ότι υπέστη από τη μη καταβολή, από την Amazon, της προβλεπόμενης στο άρθρο 42b του UrhG αμοιβής.
- 43 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι σκοπός της «δίκαιης αποζημιώσεως» του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 είναι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου που παρατίθεται στη σκέψη 19 της παρούσας αποφάσεως, η αποζημίωση των δημιουργών για την χωρίς την άδειά τους ιδιωτική αντιγραφή των προστατευόμενων έργων τους, οπότε η αποζημίωση αυτή πρέπει να θεωρηθεί ως το αντιστάθμισμα της ζημίας που υπέστησαν οι δημιουργοί από την χωρίς την άδειά τους αντιγραφή.
- 44 Συνεπώς, η μη είσπραξη, από την Austro-Mechana, της προβλεπόμενης στο άρθρο 42b του UrhG αμοιβής συνιστά ζημιογόνο γεγονός, κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001.
- 45 Το γεγονός ότι, στο πλαίσιο του αυστριακού συστήματος για τη χρηματοδότηση της «δίκαιης αποζημιώσεως», η εν λόγω αποζημίωση, σκοπός της οποίας είναι η επανόρθωση της ζημίας των δικαιούχων του αποκλειστικού δικαιώματος αναπαραγωγής, δεν καταβάλλεται απευθείας σ' αυτούς, αλλά σε εταιρία συλλογικής διαχειρίσεως δικαιωμάτων του δημιουργού, δεν ασκεί επιρροή συναφώς.
- 46 Συγκεκριμένα, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 26 της παρούσας αποφάσεως, κατά το άρθρο 42b, παράγραφος 5, του UrhG, η αξίωση για την καταβολή της προβλεπόμενης στο εν λόγω άρθρο 42b αμοιβής μπορεί να προβληθεί μόνον από εταιρίες συλλογικής διαχειρίσεως δικαιωμάτων του δημιουργού. Επομένως, ως εταιρία συλλογικής διαχειρίσεως δικαιωμάτων του δημιουργού στην Αυστρία, μόνον η Austro-Mechana μπορεί να προβάλει την αξίωση αυτή στο πλαίσιο του εν λόγω συστήματος.
- 47 Ομοίως, λαμβανομένης υπόψη, ειδικότερα, της παρατιθέμενης στη σκέψη 21 της παρούσας αποφάσεως νομολογίας, το γεγονός ότι η Amazon δεν είναι τελικός χρήστης που προέβη για ιδιωτική χρήση στην αναπαραγωγή προστατευόμενων έργων δεν αποκλείει, στο πλαίσιο του προβλεπόμενου από την αυστριακή νομοθεσία συστήματος, να βαρύνεται η Amazon με την αμοιβή του άρθρου 42b, παράγραφος 1, του UrhG.
- 48 Εξάλλου, μολονότι, όπως προέβαλε η Amazon, είναι αληθές ότι η θέση σε κυκλοφορία υποθεμάτων εγγραφής δεν συνιστά, καθεαυτή, παράνομη πράξη, και ότι, στον βαθμό που η Δημοκρατία της Αυστρίας αποφάσισε να εφαρμόσει την εξαίρεση της ιδιωτικής αντιγραφής, που προβλέπεται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29, η πραγματοποίηση αναπαραγωγών για ιδιωτική χρήση μέσω των υποθεμάτων αυτών είναι πράξη που επιτρέπεται από την αυστριακή

νομοθεσία, γεγονός παραμένει ότι, σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη, η αυστριακή νομοθεσία εξαρτά την πραγματοποίηση των ιδιωτικών αντιγραφών από την προϋπόθεση ότι οι δικαιούχοι λαμβάνουν «δίκαιη αποζημίωση», δηλαδή, εν προκειμένω, την αμοιβή που προβλέπεται στο άρθρο 42b, παράγραφος 1, του UrhG.

- 49 Πάντως, με την αγωγή της, η Austro-Mechana δεν προσάπτει στην Amazon ότι έθεσε σε κυκλοφορία υποθέματα εγγραφής στην Αυστρία, αλλά ότι δεν τήρησε την υποχρέωση καταβολής της εν λόγω αμοιβής που υπέχει δυνάμει του UrhG.
- 50 Επομένως, η Austro-Mechana εγείρει με την αγωγή της ζήτημα ευθύνης της εναγόμενης, εφόσον η αγωγή αυτή στηρίζεται σε παράβαση, από την Amazon, των διατάξεων του UrhG που της επιβάλουν την εν λόγω υποχρέωση και ότι η παράβαση αυτή αποτελεί παράνομη πράξη η οποία προκαλεί ζημία στην Austro-Mechana.
- 51 Συνεπώς, η αξίωση της ενάγουσας εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001.
- 52 Ως εκ τούτου, εάν το επίμαχο στην κύρια δίκη ζημιογόνο γεγονός επήλθε ή ενδέχεται να επέλθει στην Αυστρία, πράγμα που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει, τα δικαστήρια του κράτους μέλους αυτού έχουν διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσουν την αγωγή της Austro-Mechana.
- 53 Υπό τις συνθήκες αυτές, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 έχει την έννοια ότι αγωγή με την οποία ζητείται η καταβολή αμοιβής που οφείλεται δυνάμει εθνικής ρυθμίσεως, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία θέτει σε εφαρμογή το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29, καταλέγεται στις αξιώσεις από «ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας», κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού αυτού.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 54 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπιπτόντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 5, σημείο 3, του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, έχει την έννοια ότι αγωγή με την οποία ζητείται η καταβολή αμοιβής που οφείλεται δυνάμει εθνικής ρυθμίσεως, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία θέτει σε εφαρμογή το σύστημα της «δίκαιης αποζημίωσης» του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, καταλέγεται στις αξιώσεις από «ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας», κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού αυτού.

(υπογραφές)